www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Investigate the Effect of Social Skills Training on Reducing Classroom Silence, Fear of Negative Evaluation and Shyness of Female Students

Mohammad Abbasi[1], Mahboubeh Maleki[2], Saeed Romania[3], Kobra Aalipour[4]

[1] *Department of psychology, Lorestan university, Khorramabad, Iran*
[2] *General psychology, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran*
[3] *Curriculum Planning, Lorestan University of Culture, Khorramabad, Iran*
[4] *Educational Psychology, Lorestan University, Khorramabad, Iran*

**Corresponding author: Kobra Aalipour Educational Psychology, Lorestan University, Khorramabad, Iran. Email: k.Aalipour370@gmail.com*

Article Info

Keywords: *Social skills, Classroom silence, Fear of negative evaluation, Shyness*

Abstract

Introduction: Shyness is defined as a complex phenomenon including mental, psychological and social factors that is characterized by anxiety in social situations or interpersonal behaviors due to being concern about others' evaluation. Therefore, the purpose of this study was to investigate the effect of social skills training on reducing classroom silence, fear of negative evaluation and shyness of female students in Khorramabad city.

Method: The method of this study is based on pre-test-post-test with control group. The statistical population includes upper secondary school students in Khorramabad city that 40 of them were selected by multi-stage random cluster sampling among the target population. Data were collected by Behnamfar, Zameni and Enayati's classroom silence questionnaire (2015), Daliri's negative evaluation questionnaire (1983) and Cheek & Melchior shyness scale (1990). The descriptive statistics (mean and standard deviation) and inferential statistics (multivariate covariance analysis) were used to analyze the data.

Results: The results of the study showed that social skills training reduced the classroom's silent behavior, fear of negative evaluation and shyness in female upper secondary school students of Khorramabad city ($F= 22.82$, $P<0.001$).

Conclusion: According to the results of the research it can be concluded that providing students with social skills training increases social skills in students that enjoy such skills and reduced the classroom silence behavior fear of negative evaluation and shyness in students in social situations.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۳، شماره ۴، ۱۳۹۹
صفحات: ۳۰۶-۳۱۵

تاثیر آموزش گروهی مهارت‌های اجتماعی بر رفتار سکوت کلاسی، ترس از ارزیابی منفی و کمرویی در دانش‌آموزان دختر

محمد عباسی[۱]، محبوبه ملکی[۲]، سعید رومانی[۳]، کبری عالی‌پور[۴]

[۱] گروه روانشناسی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران
[۲] گروه روان‌شناسی عمومی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران
[۳] گروه برنامه ریزی درسی، داشنگاه فرهنگیان لرستان، خرم‌آباد
[۴] گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد

*نویسنده مسوول: کبری عالی پور، الله عباسی، روان¬شناسی تربیتی، دانشگاه لرستان، خرم¬آباد. ایمیل: k.aalipour370@gmail.com

چکیده

مقدمه: کمرویی به عنوان یک پدیده‌ی پیچیده مرکب از عوامل ذهنی، روانی و اجتماعی تعریف شده‌است که با اضطراب در موقعیت‌های اجتماعی یا رفتارهای بین فردی ناشی از نگرانی درباره‌ی ارزیابی از طرف دیگران مشخص می‌شود. بنابراین هدف پژوهش حاضر، اثربخشی آموزش گروهی مهارت‌های اجتماعی بر رفتار سکوت کلاسی، ترس از ارزیابی منفی و کمرویی در دانش‌آموزان متوسطه دوم دختر شهر خرم آباد بود.

روش: روش پژوهش حاضر نیمه‌آزمایشی از نوع پیش‌آزمون–پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان متوسطه دوم مشغول به تحصیل در سال ۹۶–۱۳۹۵ در شهر خرم‌آباد می‌باشد. که تعداد ۴۰ نفر از دانش‌آموزان به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. داده‌ها از طریق پرسشنامه رفتار سکوت‌کلاسی بهنام‌فر، ضامنی و عنایتی (۱۳۹۴)، پرسشنامه ترس از ارزیابی منفی لیری (۱۹۸۳) و مقیاس رفتار کمرویی چیک و ملچیور (۱۹۹۰) جمع‌آوری شدند. جهت تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که آموزش گروهی مهارت‌های اجتماعی بر کاهش رفتار سکوت کلاسی، ترس از ارزیابی منفی و کمرویی در دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم شهر خرم‌آباد اثربخش بود ($p<۰/۰۰۱$، $F=۲۲/۸۲$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج حاصل از پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که آموزش مهارت‌های اجتماعی به دانش‌آموزان منجر به افزایش مهارت‌های اجتماعی در دانش‌آموزان شد که برخورداری از این مهارت‌ها سبب کاهش رفتار سکوت کلاسی، ترس از ارزیابی منفی و کمرویی دانش‌آموزان در موقعیت‌های اجتماعی می‌شود.

واژه‌های کلیدی: مهارت‌های اجتماعی، سکوت کلاسی، ترس از ارزیابی منفی، کمرویی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

مقدمه

یکی از مسائل عمده که تاثیر مهمی بر کارآمدی و پویایی کودکان و نوجوانان دارد و از شکل‌گیری هویت سالم و قوای فکری – عاطفی در آنان جلوگیری می‌کند، مشکل برقراری ارتباط اجتماعی است (۱). کمرویی(Shyness) به عنوان یک پدیده‌ی پیچیده از عوامل ذهنی، روانی و اجتماعی تشکیل شده‌است، که با اضطراب در موقعیت‌های اجتماعی، رفتارهای بین فردی ناشی از نگرانی درباره‌ی ارزیابی از طرف دیگران مشخص می‌شود (۲). باس کمرویی را به عنوان واکنش‌های منفی فرد با غریبه‌ها یا آشنایان سببی تعریف کرده‌است (۴). این واکنش‌ها شامل تنش، نگرانی، ارتباط‌های غیر ماهرانه و ناراحت‌کننده، نگاه از روی نفرت و بازداری رفتار اجتماعی است (۳). افراد کمرو فاقد مهارت اجتماعی و عزت نفس هستند ولی در عین حال به شدت مایلند خودشان را به عنوان انسان‌های اجتماعی معرفی کنند، در نتیجه در روابط بین فردی غیر ماهرانه عمل می‌کنند و دچار تجربه منفی در برقراری ارتباط اجتماعی می‌شوند اگر در ارتباط با رفتارهای غیر اجتماعی این افراد چاره‌ای اندیشیده نشود فرد دچار استرس–های شدید می‌شود و زمینه را برای بروز خطرناک‌ترین بیماری–های شدید روانی مانند اسکیزوفرنی و افسردگی فراهم خواهد شد (۵). کمرویی یک مشکل فردی بی‌سروصدا است و چنان شایع گشته است که می‌توان آن را یک بیماری اجتماعی نامید (۶). در کلاس درس همواره معلمان با دانش‌آموزانی مواجه می‌شوند که قادر به برقرای ارتباط موثر اجتماعی نیستند و بیشتر گرایش به گوشه‌گیری و عدم شرکت در بحث‌های ارائه شده در کلاس را دارند. این مشکل در ارتباط با دانش آموزان ابتدایی ناشی از ترس در برخورد با افراد غریبه (۷) و در ارتباط با دانش‌آموزان دبیرستانی ناشی از ترس از ارزیابی منفی(fear of negative evaluation) می‌باشد (۸).

هسته‌ی مرکزی اضطراب اجتماعی در مدل رفتاری–شناختی، ترس از ارزیابی منفی معرفی شده‌است (۹). رپی و ریچارد (۱۰) معتقدند که ترس از ارزیابی منفی نتیجه نگرانی از ایجاد ناراحتی برای دیگران است. مگی و همکاران (۱۱) معتقدند ترس از ایجاد ناراحتی برای دیگران به واسطه‌ی ترس از ارزیابی منفی دیگران در ایجاد اضطراب اجتماعی موثر است. این افراد به طور گزینشی اطلاعات منفی در مورد اینکه وقتی در انتظار یک تعامل اجتماعی هستند به نظر دیگران چگونه‌اند را در حافظه‌ی خود بازخوانی می‌کنند. (۱۲). افراد مبتلا به اختلال اضطراب اجتماعی رفتارشان را در خلال گفتگوهای اجتماعی بسیار ضعیف‌تر از آنچه ناظران امتیاز می‌دهند ارزیابی می‌کنند (۱۳) که ترس از ارزیابی منفی با چنین ارزشیابی‌های متفاوتی در ارتباط است (۱۴). هارتمن (۱۵) معتقد است ادرک از ارزیابی دیگران درمورد خود از دید نوجوانان در درجه‌ی اول، از پذیرش اجتماعی نشات می‌گیرد، او در یافت که اگر چه پذیرش توسط والدین برای کودکان بیشترین اهمیت را دارد؛ ولی برای نوجوانان پذیرش اجتماعی توسط همسالان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. نوجوانانی که ترس از ارزیابی منفی توسط دیگران را دارند، دستپاچگی و احساس منفی بیشتری از وضعیت‌های دارای بار ارزشیابی نسبت به کسانی که ترس کمتری از ارزیابی منفی دارند را تجربه می‌کنند و سعی می–کنند که از تهدیدهای بالقوه ارزیابی اجتماعی اجتناب کنند. نوجوانان وقتی در موقعیت‌هایی قرار می‌گیرند که ممکن است اشتباه کنند یا شکست بخورند ارزیابی منفی آن‌ها از خود آغار می‌شود، و عملکرد ضعیفی از خود نشان می‌دهند (۱۶).

در فرآیند یاددهی–یادگیری گفتگو و مشارکت نقش اساسی دارد. تعامل در کلاس کلید دستیابی به هدف‌های یادگیری است. تعامل کلاسی فرایند تبادل افکار، احساسات و یا ایده‌ها میان دو یا چند نفر است. فقدان گفتگو جوی آکنده از سکوت را ایجاد می‌کند و افزایش عدم مشارکت در کلاس سبب رشد پدیده‌ی سکوت کلاس درس می‌شود. سکوت کلاس درس را می‌توان به عنوان عدم مشارکت فراگیران در فرایند آموزش یعنی عدم اظهار نظر، عدم شرکت در بحث‌های کلاس، نپرسیدن سوال، پاسخ ندادن به سوالات مدرس و همکلاسی‌ها تعریف کرد. عوامل چند می‌توانند زمینه‌ساز گرایش دانش‌آموزان به سکوت در کلاس درس شوند. که از جمله؛ می‌توان به علامت رد، ترس از ارزیابی اجتماعی، احساس قابل رویت نبودن، ابراز بی علاقگی اجتماعی و همچنین ممکن است دلالت بر درگیری عقلانی شدید داشته باشد (۱۷). به هر دلیلی که نوجوانان به سکوت، کنارگیری، ترس از شرکت در بحث‌ها یا بی‌میلی نسبت به مشارکت در تکالیف کلاس‌درس داشته باشند، نتیجه آن است، که آن‌ها از سهیم کردن دیگران در معلومات و تجربیات خود محروم می‌مانند (۱۸) سکوت در میان نوجوانان موقعیت‌های گفتگویی کلاس درس را که منشاء ایجاد روابط مهرورزانه در بین آنها ست را مختل (۱۹).

بسیاری از پژوهشگران معتقدند آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند در رفع یا کاهش کمرویی، گوشه‌گیری اجتماعی، کسب بازخوردهای مثبت اجتماعی و افزایش مشارکت در بحث‌های گروهی موثر باشد(۲۰). رشد مهارت‌های اجتماعی بخشی از فرایند اجتماعی شدن فرد است و هر گونه آموزش در این زمینه باید در خصوص اجتماعی شدن فرد صورت گیرد (۲۰). گرشام (۲۱) به عنوان نظریه‌پرداز و محقق برجسته در زمینه‌ی مهارت‌های اجتماعی از این مهارت‌ها تحت عنوان رفتارهای اجتماعی جامعه پسندی که فرد را قادر می‌سازد تا آن‌گونه با دیگران برخورد کنند که واکنش های مثبت آن‌ها را فراخوانند تعریف کرده‌است. اهمیت مهارت‌های اجتماعی نقش مهمی در اجتماعی شدن هر چه بهتر دانش‌آموزان دارد. کمبود مهارت‌های اجتماعی، در روابط بین فردی و در حوزه‌های رفتاری– عاطفی موجب بروز مشکلات معتددی می‌شود (۲۲). در این شرایط پاسخ‌های رفتاری و عاطفی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

در مدرسه با هنجارهای فرهنگی، سنی و قومی متفاوت است؛ به طوری که می‌تواند بر عملکرد تحصیلی فرد، مراقبت از خود، روابط اجتماعی، سازگاری فردی، رفتار در کلاس و سازگاری در محیط مدرسه تاثیر منفی بگذارد. اکثر نوجوانان کمرو احساسات منفی دارند و با دیگران رفتار و برخورد مناسب اجتماعی ندارند (۲۳). در اکثر نوجوانانی که مهارت اجتماعی نارسایی دارند، احساس دردناکی از بی کفایتی ، اضطراب، کاهش انگیزه و ناسازگاری‌های گزارش شده‌است. کسب مهارت‌های اجتماعی با ایجاد تحول عاطفی، اجتماعی در نوجوانان، ظرفیت آن‌ها را برای تمرکز بر فعالیت‌های تحصیلی، سلامت روان‌شناختی و کاهش مشکلات رفتاری اجتماعی حائز اهمیت است. بنابراین هدف آموزش مهارت های اجتماعی به نوجوانان آن است که افکار و احساسات خود را بشناسند و آن شیوه‌هایی را که به سهولت ارتباط اجتماعی کمک می‌نماید، اعمال کند (۲۴). بسیاری از مشکلات مربوط به اختلالات رفتاری- اجتماعی تا حدودی ناشی از کمبود مهارت-های اجتماعی در حل مسائل است. با توجه به اینکه مهارت‌های اجتماعی می‌تواند توانایی فرد در برقراری ارتباط صحیح را افزایش و اضطراب در موقعیت‌های اجتماعی را کاهش دهد؛ می‌تواند در کاهش کمرویی و عوامل مرتبط با آن از جمله ترس از ارزیابی منفی و عدم مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی موثر باشد (۲۵).

بنابراین با توجه به بررسی پیشینه پژوهشی می‌توان گفت که توجه به رشد مهارت‌های اجتماعی در دانش‌آموزان باید به عنوان یکی از وظایف اصلی معلمان در کلاس درس باشد و رشد آن را در دانش‌آموزان در موقعیت‌های آموزشی همواره مد نظر قرار دهند. هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی آموزش آموزش گروهی مهارت‌های اجتماعی بر رفتار سکوت کلاسی، ترس از ارزیابی منفی و کمرویی در دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم شهر خرم آباد بود.

روش ها

روش پژوهش حاضر نیمه‌آزمایشی به شیوه پیش‌آزمون-پس‌آزمون همراه با گروه گواه می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ است. که بر اساس گزارش اخذ شده از مرکز آمار اداره کل آموزش و پرورش شهرستان مذکور۲۵۸۴ دانش‌آموز دختر در این سال تحصیلی در رده سنی مذکور مشغول به تحصیل بودند. با توجه به اینکه طرح پژوهش حاضر نیمه آزمایشی است و با عنایت به این‌که حجم نمونه در طرح‌های نیمه آزمایشی حداقل ۳۰ نفر در دو گروه آزمایش و گواه توصیه می‌شود. حجم نمونه برابر با ۴۰ نفر که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. به این صورت که ابتدا جهت شناسایی دانش‌آموزان کمرو از معلمان مدارس مورد نظر خواسته شد مقیاس کمرویی مورد نظر را در مورد دانش‌آموزانی که با ملاک‌های کمرویی مطابقت دارند، شناسایی و سپس مقیاس مورد نظر را در مورد آن‌ها اجرا کنند، بعد از پر شدن پرسشنامه‌ها و جمع‌آوری نمرات هریک از دانش‌آموزان در این مقیاس دانش‌آموزانی که بیشترین نمره را در این مقیاس کسب کردند، به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند، و به طور تصادفی در دو گروه آزمایش و گواه به طور تصادفی تقسیم شدند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از نرم‌افزار spss21 استفاده شد.

ابزار پژوهش

پرسشنامه سکوت کلاسی

جهت جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با سکوت دانش‌آموزان در کلاس درس از پرسشنامه سکوت کلاسی بهنام‌فر، ضامنی و عنایتی (۲۶) مشتمل بر ۱۴ پرسش در طیف لیکرت (از کاملا موافق با نمره ۵ تا کاملا مخالفم با نمره یک) استفاده شد. قابل ذکر است که از آن‌جایی که سوالات پرسشنامه‌ی مذکور به صورت مثبت طراحی شده‌است، باید پیش از ورود به فرآیند تجزیه و تحلیل مجددا کدگذاری شوند، روایی محتوایی پرسشنامه پس از فرآیند روانسنجی به تایید رسیده‌است و همچنین پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرنباخ ۰/۹۱ محاسبه شد که حاکی از ثبات بالای نتایج ابزارهای مورد استفاده است (۲۶). در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد.

پرسشنامه ترس از ارزیابی منفی

فرم کوتاه مقیاس ترس از ارزیابی منفی توسط لیری (۲۷) ساخته شده‌است، دارای ۱۲ ماده می‌باشد که جهت اندازه‌گیری باورهای ترس‌آور و نگران کننده طراحی سده‌است. در این پرسشنامه پاسخ‌دهنده وضعیت خود را به هر کدام از پرسش‌ها بر روی طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از (۱هرگز صدق نمی‌کند، تا تقریبا همیشه صدق می‌کند ۵) نمره گذاری می‌کند. در این پرسشنامه، پرسش‌های نمره‌گذاری شده مثبت (۸ پرسش) و پرسش‌های نمره گذاری منفی دارای نمره گذاری منفی (۴ پرسش) می‌باشند، که وجود ترس و نگرانی توصیف می‌کنند. نمره‌های بالا نشان می-دهند که فرد سطوح بالایی از اضطراب و ترس را تجربه می‌کند. لیری (۲۷) ویژگی‌های روان‌سنجی این پرسشنامه را بررسی کرده‌است، و همسانی درونی ۰/۹۶ و پایایی به روش بازآزمایی آن پس از ۴ هفته را ۰/۷۵ گزارش کرده‌اند. در مطالعات انجام شده داخلی ضریب آلفای کرنباخ نمره کلی و زیرمقیاس‌های نمره‌گذاری شده مثبت و منفی به ترتیب، ۰/۸۰، ۰/۸۲و ۰/۸۱ محاسبه شده‌است. در پژوهش حاضر پایایی کل مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۷ به دست آمد

پرسشنامه کمرویی

پرسشنامه کمرویی چیک و ملچیور در سال (۱۹۹۰) (۲۸) ساخته شده‌است. دارای ۱۴ گویه و سه زیر مقیاس شامل، کمبود قاطعیت و نداشتن اعتماده به نفس، پریشانی درونی و دوری‌گزینی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

اجتماعی و گستره کمرویی در ارتباط با افراد ناآشنا می‌باشد. نمره-گذاری مقیاس به صورت طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (یک کاملا مخالفم تا پنج کاملا موافقم) می‌باشد. در این مقیاس دامنه‌ی نمرات می‌تواند از بین ۱۴ تا ۷۰ متغیر باشد، که نمرات بالاتر بیانگر میزان بالاتری از کمرویی و خجالتی بوددن آزمودنی است. همچنین ماده سوالات ۶ ،۹، ۱۲ آن به صورت معکوس نمره-گذاری می‌شوند. ضریب پایایی کل مقیاس ۰/۷۱ برآورد شده‌است که ضریب پایایی برآورد شده نشان از پایایی و همگونی گویه‌های مقیاس است. در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمد.

روش اجرا

متغیر مستقل مداخله آموزش گروهی مهارت‌های اجتماعی بود که به فقط بر روی گروه آزمایش اعمال شد. تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر نمرات پس‌آزمون گروه آزمایش و گواه مورد بررسی قرار گرفت. پس از اجرای پس‌آزمون، گروه آزمایش به تعداد ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای به مدت ۱۰ هفته تحت مداخله قرار گرفتند. محتوای جلسات آموزش بر اساس اصول نظری و فنون برنامه آموزش روابط بین فردی و مهارت‌های اجتماعی استفینز (۲۹) اجرا شد. در این برنامه آموزشی مهارت‌های خود ابرازی، خویشتن شناسی، مهارت‌های دوست‌یابی و حفظ روابط بین فردی، توانایی همدلی کردن، مهارت‌های بحث و گفتگو و گوش دادن فعال آموزش داده شد. جهت آموزش بهتر از روش-های پرسش و پاسخ، ایفای نقش، بحث و گفتگو با گروه‌بندی های سه الی چهار نفره نیز استفاده شد. در این مدت گروه گواه هیچ گونه آموزشی دریافت نکردند پس از اعمال مداخله از هر دو گروه آزمایش و گواه پس‌آزمون به عمل آمد. گروه گواه پس از برگزاری پس-آزمون خلاصه‌ای از محتویات جلسات آموزشی را دریافت کردند. محتوی آموزش گروهی مهارت‌های اجتماعی اجرا شده در این پژوهش به شرح زیر است:

جدول ۱. خلاصه محتوای جلسات آموزشی مهارت اجتماعی

جلسات	خلاصه محتوای آموزشی مهارت‌های اجتماعی
اول	آشنایی اولیه با دانش‌آموزان، تاکید بر شرکت فعال و حضور به موقع و اجرای پیش‌آزمون
دوم	مهارت‌های خویشتن شناسی و درک بهتر از توانایی‌ها و مهارت‌های خود
سوم	آموزش مهارت‌های جرات ورزی و اعتماد به نفس به دانش‌آموزان جهت برخورد مناسب در جامعه
چهارم	آموزش مهارت‌های خود ابرازی، مسولیت پذیری و همکاری در روابط بین فردی در کلاس درس
پنجم	آموزش مهارت‌های مربوط به دوست‌یابی و حفظ روابط بین فردی و توانایی همدلی کردن
ششم	آموزش برخورد مناسب در موقعیت‌های اجتماعی و کسب بازخورد مثبت از اطرافیان
هفتم	آموزش مهارت‌های بیان (بیان کلامی) و بیان چهره‌ای و ارتباط غیر کلامی(دیداری، لمسی، صوتی).
هشتم	آموزش مهارت بحثو گفت و گو و گوش دادن فعال شامل (توجه، پیگیری، انعکاس)

یافته ها

در جدول ۲ شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد نمرات ترس از ارزیابی منفی، سکوت کلاسی و کمرویی) شرکت‌کنندگان برحسب مرحله و عضویت گروهی نشان داده‌شده است.

همان‌طور که نتایج حاصل از جدول ۲ نشان می‌دهد میانگین ترس از ارزیابی منفی، سکوت کلاسی و کمرویی در مرحله پیش‌آزمون برای گروه آزمایش به ترتیب، ۳۴/۴۰، ۴۳/۵۰، ۳۹/۱۰ می‌باشد، که پس از انجام مداخله آموزش مهارت‌های اجتماعی این مقادیر به ترتیب به در ارتباط با ترس از ارزیابی منفی و کمرویی ۳۰/۶۵، ۴۰/۹۰ و ۳۷/۴۵ کاهش یافته است. برای تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره و تک متغیره استفاده شد. استفاده از آزمون F به‌عنوان یک آزمون پارامتریک، مستلزم رعایت برخی پیش‌فرض‌های آماری است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی نمرات ترس از ارزیابی منفی، سکوت کلاسی و کمرویی دانش‌آموزان برحسب مرحله و عضویت گروهی

مرحله		پیش‌آزمون			پس‌آزمون	
عضویت گروهی		N	M	SD	M	SD
گروه آزمایش	ترس از ارزیابی منفی	۲۰	۳۳/۴۰	۸/۰۶	۳۰/۶۵	۹/۱۸
	سکوت کلاسی	۲۰	۴۳/۵۰	۶/۲۵	۴۰/۹۰	۶/۳۷
	کمرویی	۲۰	۳۹/۱۰	۵/۴۷	۳۷/۴۵	۵/۲۰
گروه گواه	ترس از ارزیابی منفی	۲۰	۳۰/۷۵	۸/۶۰	۳۰/۹۰	۸/۱۱
	سکوت کلاسی	۲۰	۴۱/۴۰	۷/۷۲	۴۲/۴۰	۷/۱۶
	کمرویی	۲۰	۳۵/۲۵	۶/۸۳	۳۵ /۹۵	۶/۶۲

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

این پیش‌فرض‌ها شامل: ۱. فاصله‌ای یا نسبی بودن مقیاس اندازه‌گیری متغیرهای وابسته ۲. نمونه‌گیری یا گمارش تصادفی آزمودنی‌ها ۳. توزیع نرمال نمرات متغیرهای وابسته ۴. همسانی واریانس‌های متغیر وابسته ۵. تساوی یا تناسب حجم نمونه‌ها می‌باشد. که این پیش‌فرض‌ها در پژوهش حاضر اعمال گردیده است. به منظور بررسی فرض مبنی بر نرمال بودن داده‌ها از آزمون کلموگروف- اسمیرنف استفاده شد که نتایج خاصل از آن در قالب نتایج ارئه شده در جدول ۳ گزارش شده‌است.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود فرض صفر مبنی بر نرمال بودن داده‌ها در مرحله پیش‌آزمون تایید شد (P>۰/۰۵). جهت بررسی همگنی واریانس متغیرهای وابسته پژوهش از آزمون لوین استفاده شد که نتایج آن در قالب جدول ۴ ارائه می‌شود.

با توجه به سطح معناداری مشاهده‌شده، در مرحله پس‌آزمون واریانس متغیرهای وابسته در گروه آزمایش و گواه تفاوت معناداری با یکدیگر ندارد، بنابراین می‌توان نتیجه فرض مبنی بر همسانی واریانس‌های متغیر وابسته نیز رعایت شده است. به‌علاوه، روش استاندارد دیگر برای ارزیابی برابری ماتریس‌های کوواریانس آزمون M باکس است، که در آن معنی‌داری آماری ($p > ۰/۰۱$) شاخص ناهمگنی یا نابرابری محسوب می‌شود. هر چند، هنگامی که حجم نمونه‌ها نسبتاً برابرند، نقض مفروضه همگنی ماتریس‌های کوواریانس اثر زیادی روی نتایج ندارد. در پژوهش حاضر، همزمان با انجام تحلیل کوواریانس چندمتغیری، آزمون M باکس نیز انجام گرفت نتایج برابری ماتریس‌های واریانس-کوواریانس آزمون M باکس هر سه متغیر در گروه‌های آزمایشی و گواه را نشان داد که مقدار آزمون M باکس به دست آمده F=۶/۷۴ است و در سطح p =۰/۴۲ معنی‌دار نمی‌باشد. این نتیجه همگنی واریانس‌های هر سه متغیر وابسته را تأیید می‌کند. همچنین نتایج بررسی همگنی شیب رگرسیون نشان داد که (P>۰/۰۵) نشان داد که همگنی شیب رگرسیون در متغیرهای پژوهش حاضر رعایت شده‌است. لذا استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره بلامانع است که نتایج این آزمون در جدول ۵ ارائه می‌شود.

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، سطح معناداری همه آزمون‌ها قابلیت استفاده از MANCOVA را مجاز می‌شمارد، بدین معنا که بین آزمودنی‌های گروه آزمایش حداقل از لحاظ یکی از متغیرهای وابسته تفاوت‌معناداری وجود داشته که میزان آن برابر با ۰/۶۷ برآورد شده‌است. بدین ترتیب ۶۷ درصد از تفاوت‌های فردی بین نمرات متغیرهای وابسته مربوط به تاثیر عضویت گروهی بوده‌است. به منظور تعیین این‌که در کدام یک از متغیرهای پژوهش تفاوت معنی‌داری بین گروه آزمایش و گواه در مرحله پس‌آزمون وجود دارد از آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیره استفاده شد که نتایج آن در جدول ۶ ارائه گردیده است.

جدول ۳ نتایج آزمون کلموگروف- اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها

	پیش‌آزمون			پس‌آزمون	
متغیرها	z	df	p	z	df	p
ترس از ارزیابی منفی	۰/۷۹	۴۰	۰/۵۶	۰/۶۳	۴۰	۰/۸۱
سکوت کلاسی	۰/۴۷	۴۰	۰/۹۷	۰/۷۹	۴۰	۰/۵۹
کمرویی	۱/۱۰	۴۰	۰/۱۷	۰/۶۳	۴۰	۰/۸۱

جدول۴ نتایج آزمون لوین برای بررسی همگنی واریانس‌ها

آماره آزمون	F	df_1	df_2	P
سکوت کلاسی	۰/۶۷	۱	۳۸	۰/۴۱
کمرویی	۰/۷۰	۱	۳۸	۰/۴۰
ترس از ارزیابی منفی	۴/۰۱	۱	۳۸	۰/۰۵۲

جدول ۵. تحلیل کواریانس چند متغیره در مرحله پس آزمون

منبع	اثر	Value	F	Error df	P	Eta
گروه	لامبدای ویلکز	۰/۳۳۵	۲۲/۸۲	۳۳	۰/۰۰۱	۰/۶۷

جدول۶. نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیره برای بررسی تأثیر مداخله سکوت کلاسی، ترس از ارزیابی منفی و کمرویی آزمودنی‌های گروه‌های آزمایش وگواه

منبع	متغیر وابسته	SS	MS	F	P	Eta	OP
	سکوت کلاسی	۸۷/۶۲	۸۷/۶۲	۴۹/۴۸	۰۰/۰۰۱	۰/۵۸	۱
گروه	کمرویی	۲۶/۴۴	۲۶/۴۴	۱۱/۷۹	۰۰/۰۰۲	۰/۲۵	۰/۹۱
	ترس از ارزیابی منفی	۳۴/۲۶	۳۴/۲۶	۴/۱۴	۰/۰۴۹	۰/۱۰	۰/۵۰

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول ۵، پس از حذف تاثیر نمرات پیش‌آزمون و با توجه به ضرایب F مشاهده شده می‌توان نتیجه گرفت که آموزش مهارت‌های اجتماعی به شیوه گروهی بر کاهش سکوت‌کلاسی، ترس از ارزیابی منفی و کمرویی این قبیل دانش‌آموزان تاثیر مثبت و موثری دارد، که میزان تاثیر آموزش این قبیل مهارت‌ها بر رفتار سکوت‌کلاسی، کمرویی و ترس از ارزیابی منفی به تر تیب ۰/۵۸، ۰/۲۵، ۰/۱۰ برآورد شده‌است. همچنین نتایج توان آماری برآورد شده، حکایت از کفایت حجم نمونه در پژوهش حاضر دارد.

بحث

هدف از انجام پژهش حاضر، بررسی تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی به شیوه گروهی بر کاهش ترس از ارزیابی منفی و رفتار سکوت کلاسی و کمرویی در دانش‌آموزان دختر شهر خرم‌آباد بود. نتایج پژوهش نشان داد که آموزش مهارت‌های اجتماعی بر کاهش ترس از ارزیابی منفی و سکوت کلاسی و کمرویی در دانش‌آموزان دختر تاثیرگذار است.

نتایج به دست آمده با یافته‌های دیگر مطالعات از جمله لی (۳۰) و لوا، رپی و کاپلن (۳۱) در ارتباط با متغیرکمرویی همسو استدر ارتباط با تبیین یافته‌های به دست آمده باید گفت که کمرویی می‌تواند یکی از نمونه‌های اضطراب اجتماعی باشد؛ زیرا اضطراب اجتماعی معمولا به شکل کمرویی، اضطراب و شرم جلوه‌گر می‌شود. کمرویی یک تجربه ذهنی است که با بیم، ترس و عصبانیت همراه است و سبب می‌شود که فرد از واکنش‌های مثبت و موثر در موقعیت‌های اجتماعی برخوردار نباشد. از آن‌جایی که افراد کمرو از مهارت‌های اجتماعی مناسب و لازم در جهت برخورد مناسب با موقعیت‌های اجتماعی برخوردار نیستند، آموزش مهارت‌های مثبت و موثر اجتماعی به این افراد توان آن‌ها را جهت جذب واکنش‌های مثبت اطرافیان به رفتارها و عملکردشان را فراهم می‌آورد. در نتیجه آن‌ها با عزت نفس، جرات‌ورزی، خود-اتکایی و احساس مسولیت‌پذری بیشتری با واقعیت‌های اجتماعی برخورد می‌کنند و با افزایش کسب تجارب مثبت در موقعیت‌های اجتماعی سبب کاهش رفتارهای پرخاشگرایانه ناشی از تجارب شکست در موقعیت‌های اجتماعی در آن‌ها می‌شود (۳۲) این درصورتی است که اگر در ارتباط با مهارت‌های اجتماعی نامناسب این دانش‌آموان مداخله مناسب و به موقع صورت نگیرد، این امر سبب می‌شود که این افراد به موقع و به طور موثر این قبیل مهارت‌ها را کسب نکنند و در موقعیت‌های مناسب از آن‌ها استفاده نکنند و با افزایش تجارب شکست در موقعیت‌های اجتماعی ترس آن‌ها از برخورد با شرایط اجتماعی و بخصوص موقعیت‌هایی که توان پش‌بینی نتایج آن را ندارند افزایش خواهد یافت و این افراد نه تنها نمی‌توانند ظرفیت‌های خود را در بستر زندگی اجتماعی به سطح مهارت و خودشکوفایی برسانند، بلکه با بروز رفتارهای ناپخته و سامان نیافته، رفتارهای ضد اجتماعی‌شان در این دوره افزایش خواهد یافت. در حالی که اکتساب این گونه مهارت‌هایی سبب بیان افکار و احساسات، غنای روابط بین فردی با دیگران و موقعیت‌های بین فردی از جمله خانواده، مدرسه و اجتماع خواهد شد (۳۳).

همچنبن نتایج به دست آمده از مطالعه انجام شده نشان می-دهد که آموش مهارت‌های اجتماعی بر کاهش ترس از ارزیابی منفی دانش‌آموان دختر موثر است. نتایج حاصل از پژوهش با نتایج مطالعات گذشته از رویسرت (۳۴)، پریمی (۳۵) و دورلاک (۳۶) همسو می‌باشد. در تبیین یافته‌های به دست آمده می‌توان گفت که کمرویی در سه سطح خود را نشان می‌دهد؛ در سطح رفتاری به صورت عدم بلاغت کلامی، صحبت با صدای کوتاه، بازداری، کناره‌گیری و خجالت خود را نشان می‌دهد. در سطح عاطفی به شکل عزت نفس پایین، نگرانی و افسردگی و در سطح شناختی با ترس از ارزیابی منفی مرتبط است [۳۶]. نکته‌ای که باید در ارتباط با تاثیر مثبت و موثر استفاده از مهارت‌های اجتماعی بر کاهش ترس از ارزیابی منفی به آن اشاره نمود آن است که در دوره نوجوانی، زمان کسب رفتارهای جدید در افراد مختلف و فرهنگ‌های مختلف متفاوت است. بررسی نوع مهارت‌های مورد نیاز در این دوره از زندگی نشان‌دهنده یک تنوع بهنجار از مهارت‌های مختلف در فرهنگ‌های متفاوت است (۳۷) اکثر نوجوانان در این مرحله با دوستان جدید و خواسته‌های متفاوت موجود در محیط اجتماعی مواجهه می‌شوند. و این امر سبب می-شود که تصویری که از خود دارند را در نزد جامعه تغییر دهند، همین امر منجر به اضطراب فرد از رفتار و عملکرد در موقعیت‌های اجتماعی می‌شود (۳۸) در این شرایط نوجوانانی که دارای پیوند مثبتی را با اعضای خانواده، گروه دوستان، و ارزش‌های موجود در خانواده و بافت فرهنگی خود را حفظ می‌کنند، بهتر می‌توانند در شرایط اجتماعی جدید رفتارهای سازش‌یافته و رشد یافته‌تری را از خود نشان دهند. علاوه بر این برخورداری از الگوهای آموزشی مناسب می‌تواند به این افراد کمک نماید که رفتار متعادل‌تری داشته باشد و با اطمینان از اینکه در شرایط محیطی متنوعی توان ابراز رفتارهای مناسب را دارند، در روابط اجتماعی پاسخ‌های مثبتی را دریافت نماید (۳۹).

همان‌گونه که ذکر شد کمرویی در سه سطح، رفتاری، شناختی، و عاطفی در فرد بروز می‌کند، با ارائه مناسب مهارت‌های اجتماعی به این قبیل افراد می‌تواند به کاهش این اختلال در هر سه سطح ذکر شده کمک کند. از آن‌جایی که وجود این قبیل ضعف‌ها در هرسه سطح در نهایت منجر به سکوت و کناره‌گیری شاگرد از فعالیت‌های آموزش و یادگیری در کلاس درس خواهد شد. نتیجه پیشینه پژوهشی و همچنین نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان می‌دهد که ارائه موثر و به موقع مهارت‌های اجتماعی به شیوه‌گروهی به این قبیل دانش‌آموزان منجر به بهبود هر سه

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

سطح رفتاری، شناختی و عاطفی این قبیل مهارت‌ها در فرد خواهد شد. و در نتیجه منجر به افزاش مشارکت دانش‌آموزان در بحث-های موجود در کلاس و متعاقب با آن کاهش رفتار سکوت کلاسی آن‌ها در کلاس درس خواهد شد. که این نتایج همسو با نتایج مطالعات گذشته از جمله شرنوف (۴۰)می‌باشد. در ارتباط با تبیین چگونگی تاثیر این قبیل مهارت‌ها در کاهش رفتار سکوت کلاسی دانش‌آموزان می‌توان گفت که برخورداری از این قبیل مهارت‌ها منجر به افزایش حس عزت نفس، ابراز وجود، افزایش رفتارهای قاطعانه و کاهش انزوا و گوشه‌گیری و احساس تنهایی می‌شود (۴۱). نوجوانی که مهارت‌های اجتماعی را به طور مستمر مورد استفاده قرار می‌دهند، و به شایستگی به کار می‌گیرند، به طور قطع قادرند در ورود به گروه همسالان و دوست‌یابی موفق شوند، تعاملی مثبت و متقابل با همسالان خود در کلاس درس داشته باشند و همین طور دامنه‌ای از رفتارهای اجتماع پسند در گروه و بحث‌های ارائه شده در کلاس را از خود نشان دهند. راهبردهای ارتباطی مهارت‌های را که مربیان می‌توانند به منظور پرورش دادن گفتمان گفتگویی در کلاس درس همراه با نوجوانان به کار برند را ارئه می‌دهد. از طریق فراهم کردن امکان مشارکت حقیقی برای دانش‌آموزان، بهتر می‌توانند روابط میان گروهی را تجربه کنند، که این نیز به نوبه خود در به وجود آوردن محیط های مساعد تعامل با همسالان موثر است. به عنوان مشارکت کنندگان در مجامع یادگیری ما می‌توانیم، آموزش را با ارائه الگوهایی جهت گشودگی رابط اجتماعی همراه سازیم (۴۲).

نتیجه‌گیری

دانش‌آموزان مهم‌ترین سرمایه‌های هر کشور محسوب می-شوند بنابراین جهت رشد مناسب و همه‌جانبه آنان باید به برنامه ریزی مناسبی که به رشد همه‌جانبه آنان کمک می‌کند پرداخته شود. معلمان در کلاس درس خود همواره با دانش‌آموزانی مواجهه می‌شوند که کهارت مناسب در برقراری ارتباط اجتماعی را ندارند، و همین باعث می‌شود که رشد مناسبی در بسیاری از ابعاد زندگی دست نیابند، بنابراین با توجه به تاثیر مثبت این‌گونه مهارت‌ها در فرایند اجتماعی کردن هر چه بهتر دانش‌آموان پیشنهاد می‌شود که آموزش این‌گونه مهارت‌ها را به عنوان یک واحد آموزشی فوق برنامه در مدارس مورد استفاده قرار دهند. زیرا درصورتی که آموزش این مهارت‌ها با برنامه، منظم و به مستمر در طول دوره آموزشی ارائه شود. موجب افزایش رشد همه جانبه دانش‌آموزان و همکاری و مشارکت بین خانواده‌ها، معلمان، مراقبان و مربیان می‌شود.

سپاسگزاری

از مسئولان ناحیه ۱ آموزش و پرورش جهت اخذ مجوز انجام پژوهش و همینطور دانش‌آموزانی که در پژوهش شرکت داشتند کمال تشکر و قدردانی را به عمل می‌آوریم.

ملاحظات اخلاقی

مقاله حاضر بر گرفته از فعالیت پژوهشی نویسندگان مقاله می‌باشد. جهت راعایت اصول اخلاقی به دانش‌آموزان شرکت کننده در آن اطمینان داده شد که از نمرات آزمون رفتار سکوت کلاسی، ترس از ارزیابی منفی و کمرویی آنان در پژوهش بدون ذکر نام استفاده خواهد شد.

تضاد منافع

هیچ‌گونه تعارض منافعی بین نویسندگان مقاله وجود ندارد.

منابع مالی

هزینه‌های انجام پژوهش جاضر توسط نویسندگان تامین شده‌است.

منابع

1. Zhao, Jingjing, Feng Kong, and Yonghui Wang. The role of social support and self-esteem in the relationship between shyness and loneliness. Personal. Individ. Differ .54.5 (2013): 577-581.
2. Kwiatkowska, Maria Magdalena, and Radosław Rogoza. A measurement invariance investigation of the differences in shyness between adolescents and adults Personal. Individ. Differ 116 (2017): 331-335.
3. Nishikawa, Yasunori, et al. Social anxiety and fear of causing discomfort to others: Diagnostic specificity, symptom correlates and CBT treatment outcome. Behavioural and cognitive psychotherapy 45.4 (2017): 382-400.
4. Buhs, Eric S., et al. "Shyness and engagement: Contributions of peer rejection and teacher sensitivity. Early Child. Res 30 (2015): 12-19.
5. Poole, Kristie L., Ryan J. Van Lieshout, and Louis A. Schmidt. Exploring relations between shyness and social anxiety disorder: The role of sociability Personal. Individ. Differ. 110 (2017): 55-59.
6. Wei, Jia, et al. Psychometric Properties of the Chinese Version of the Fear of Negative Evaluation Scale-Brief (BFNE) and the BFNE-Straightforward for Middle School Students. PLoS One 10.3 (2015): e0115948.
7. Ooi, Laura L., et al. Beyond bashful: Examining links between social anxiety and young children's socio-emotional and school adjustment. Early Child. Res. Q 41 (2017): 74-83.
8. Iancu, Iulian, et al. Shyness and social phobia in Israeli Jewish vs Arab students. Compr. Psychiatry 52.6 (2011): 708-714.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

9. St Clare, Tamsen, et alUnhelpful thoughts and beliefs linked to social anxiety in stuttering: Development of a measure. Int. J. Lang. Commun. Disord. 44.3 (2009): 338-351.
10. Rapee, Ronald M., and Richard G. Heimberg. A cognitive-behavioral model of anxiety in social phobia. Behaviour research and therapy 35.8 (1997): 741-756.
11. Magee, Leanne, Thomas L. Rodebaugh, and Richard G. Heimberg. Negative evaluation is the feared consequence of making others uncomfortable: A response to Rector, Kocovski, and Ryder. journal of Social and Clinical Psychology 25.8 (2006): 929-936.
12. Shafique, Nadia, Seema Gul, and Seemab Raseed. Perfectionism and perceived stress: The role of fear of negative evaluation. International Journal of Mental Health 46.4 (2017): 312-326.
13. Berger, Uri, Hadar Keshet, and Eva Gilboa-Schechtman. Self-evaluations in social anxiety: The combined role of explicit and implicit social-rank. Personal. Individ. Differ 104 (2017): 368-373.
14. Damricli, Nasim; Kakavand; Alireza and Jalali, Mohammad Reza. Compilation of Social Anxiety Model with Body Abnormal Disorder: Mediating role of fear of positive and negative outcomes. Psychol. Stud. (2017), 2, 47.
15. Hartman, Lorne M. A metacognitive model of social anxiety: Implications for treatment. Clin. Psychol. Rev. 3.4 (1983): 435-456.
16. Wei, Jia, et al. Psychometric Properties of the Chinese Version of the Fear of Negative Evaluation Scale-Brief (BFNE) and the BFNE-Straightforward for Middle School Students. PloS one 10.3 (2015): e0115948.
17. Mahmoudi, Firozu, Fathi Azar, Alexander and Esfandiari, RajabStudy of the relationship between the active participation of students in teaching with academic achievement, educational studies and psychology (2014), 10, 3, 65-82.
18. Copenhaver JF. Silence in the classroom: Learning totalk about issues of race. Dragon Lode. 2000;18(2):8-16.
19. Hutchins, NS, Burke, MD, Hatton, H. & Bowman-Perrott, L. Social Skills Interventions for Students with Challenging Behavior: Assessing the Quality of Evidence Base. Remedial and Special Education. (2017), 38 (1), 13-27.
20. Gresham, Frank M. Social skills assessment and intervention for children and youth. Cambridge Journal of Education 46.3 (2016): 319-332.
21. Davies, Michael, et al. Developing social skills of students with additional needs within the context of the Australian curriculum. Australasian journal of special education 39.1 (2015): 37-55.
22. Sullivan, Amanda L., and Shanna S. Sadeh. Is there evidence to support the use of social skills interventions for students with emotional disabilities?. Journal of Applied School Psychology 30.2 (2014): 107-131.
23. Gresham, Frank M., et al. Assessment and treatment of deficits in social skills functioning and social anxiety in children engaging in school refusal behaviors. Handbook of assessing variants and complications in anxiety disorders. Springer, New York, NY, 2013. 15-28.
24. Lemberger, Matthew E., et al. Effects of the student success skills program on executive functioning skills, feelings of connectedness, and academic achievement in a predominantly Hispanic, low-income middle school district. J. Couns. Dev. 93.1 (2015): 25-37.
25. Liu, Junsheng, et al. Relations of shyness–sensitivity and unsociability with adjustment in middle childhood and early adolescence in suburban Chinese children. Int. J. Behav. Dev. 41.6 (2017): 681-687.
26. Behnamfar, Reza. Modern silence, the product of the integration of technology and the traditional philosophy of education. Iranian Journal of Medical Education,(2015) 14, 9, 829-830.
27. Leary, Mark R. A brief version of the Fear of Negative Evaluation Scale. Pers. Soc. Psychol. Bull. 9.3 (1983): 371-375.
28. Melchior, Lisa A., and Jonathan M. Cheek. Shyness and anxious self-preoccupation during a social interaction. Journal of Social Behavior and Personality 5.2 (1990): 117.
29. 29. Stephens, T. M. Social Skills in the Classroom (Columbus, OH: Cedars). (1978).
30. Li, Yan, et al. Preliminary evaluation of a social skills training and facilitated play early intervention programme for extremely shy young children in China. Infant and Child Development 25.6 (2016): 565-574.
31. Lau, Elizabeth X., Ronald M. Rapee, and Robert J. Coplan. Combining child social skills training with a parent early intervention program for inhibited preschool children. Journal of anxiety disorders 51 (2017): 32-38.
32. Chen, Xinyin, Li Wang, and Ruixin Cao. Shyness-sensitivity and unsociability in rural Chinese children: Relations with social, school, and psychological adjustment. Child development 82.5 (2011): 1531-1543.
33. Erozkan, Atilgan. The Effect of Communication Skills and Interpersonal Problem Solving Skills on Social Self-Efficacy. Educational Sciences: Theory and Practice 13.2 (2013): 739-745.
34. Rotsaert, Tijs, et al. How do students perceive the educational value of peer assessment in relation to its social nature? A survey study in Flanders. Studies in Educational Evaluation 53 (2017): 29-40.
35. Primi, Ricardo, et al. Development of an Inventory Assessing Social and Emotional Skills in Brazilian Youth. European Journal of Psychological Assessment (2016).
36. Henderson, Lynne, Paul Gilbert, and Philip Zimbardo. Shyness, social anxiety, and social phobia. Social Anxiety (Third Edition). 2014. 95-115.
37. Shim, Sungok Serena, YoonJung Cho, and Cen Wang. Classroom goal structures, social achievement goals, and adjustment in middle school. Learning and Instruction 23 (2013): 69-77.
38. Jennings, Patricia A., and Mark T. Greenberg. The prosocial classroom: Teacher social and emotional competence in relation to student and classroom outcomes. Review of educational research 79.1 (2009): 491-525.
39. Samouei, Rahele, Zahra Toghiani, and Hamid Nasiri. Preparation and evaluation of psychometric quality of shyness questionnaire for students of Universities of Isfahan province. International Journal of Educational and Psychological Researches 2.1 (2016): 44.
40. Shernoff, David J., et al. Student engagement in high school classrooms from the perspective of flow theory. Applications of Flow in Human Development and Education. Springer Netherlands, 2014. 475-494.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]

41. Low, Sabina, et al. Engagement matters: lessons from assessing classroom implementation of steps to respect: a bullying prevention program over a one-year period. Prevention science 15.2 (2014): 165-176.
42. Schwartz, Marlee. The Relatonship Between Social Anxiety and School Motivation in Sixth-Grade Students. Diss. Fordham University, 2017.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-28]